

СЕКЦІЯ 3

ТЕОРІЯ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ І ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Рябовол Лілія Тарасівна

*Центральноукраїнський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка,
професор кафедри державно-правових дисциплін та
адміністративного права, доктор педагогічних наук, професор*

30-ТА РІЧНИЦЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ Й ВИКЛИКИ

«Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава», зазначено у ст. 1 Конституції України [1]. Кожна з наведених характеристик нашої держави є надзвичайно важливою, проте, передумовою її розвитку як демократичної, соціальної, правової є незалежність. У Преамбулі до Основного Закону України акцентовано «на багатовікову історію українського державотворення» та на «здійснене українською нацією, усім Українським народом право на самовизначення» [1]. Проте, безпосередньо незалежність України була легалізована Актом проголошення незалежності України від 24.08.1991 р., схваленим 01.12.1991 р. всенародним голосуванням. Незалежність України наразі визнана в усьому світі не лише де-факто, але і де-юре. 28.06.1996 р., керуючись саме Актом проголошення незалежності, Верховна Рада України прийняла Конституцію України.

День незалежності – велике свято для кожного народу. Воно відзначається в кожній суверенній і незалежній державі на всіх континентах. Проголошення 24.08.1991 р. незалежності України має історичне значення. З метою гідного відзначення у 2021 році 30-ї річниці цієї визначної події, відповідно до Указу Президента України «Про відзначення 30-ї річниці незалежності України», передбачено комплекс заходів різного характеру. Підхід до святкування наразі значною мірою перегукується з усталеним у світі підходом, згідно

з яким, за своєю сутністю День Незалежності – привід для громадян пишатися своєю країною, виявити патріотизм, повагу до державних символів, напри цьому, кожен має можливість долучитися до відзначення Дня Незалежності, всією родиною взяти участь в урочистих заходах, а також музичних фестивалях, спортивних змаганнях, різноманітних конкурсах. У такий спосіб підкреслюється єдність сімейних, традиційних цінностей та політичних прав і свобод.

Відповідно до згаданого Указу Президента, у День Незалежності України 24.08.2021 р. передбачено організацію і проведення: параду військ; урочистостей за участю представників органів державної влади та місцевого самоврядування, іноземних держав, міжнародних організацій, духовенства, громадськості; церемоній покладання квітів до пам'ятників і пам'ятних знаків, місць поховань видатних діячів українського державотворення, борців за незалежність України; тематичних конференцій, круглих столів; медійних, виставкових, інших інформаційно-освітніх та патріотично-виховних заходів, спрямованих на донесення до широкого загалу інформації про багатовікову історію, важливі події та персоналії українського державотворення, державні символи України тощо [2].

Непересічне значення проголошення незалежності України полягає у тому, що наша держава отримала історичну можливість для самостійного вибору напрямів та засад свого подальшого розвитку. Одним з останніх здобутків нашої незалежності є підтвердження європейської ідентичності Українського народу та закріплення на конституційному рівні (у Преамбулі до Конституції України) європейського та євроатлантичного курсу України, а також акцентуація на його незворотність [1].

За 30 років незалежності Україна має значні здобутки в різних сферах суспільного життя, які засвідчують, що вона розвивається як демократична, правова, соціальна держава. До здобутків у політичній сфері можемо віднести наступне: перехід до багатопартійної політичної системи; «реальні» вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування, тобто такі, на яких пропонується декілька кандидатів; пошук й обрання оптимальної виборчої системи; реальне долучення широких кіл громадськості до обговорення проектів

нормативно-правових актів різного рівня; не лише декларування, але й здійснення конкретних кроків щодо забезпечення гендерної рівності, у тому числі щодо представництва в різних органах влади, та закріплення цієї засади на законодавчому рівні; створення правових та організаційних умов для втілення «вуличної демократії» (мітинги, походи, демонстрації), реалізації права на звернення зі скаргами, клопотаннями, електронними петиціями до органів влади, що надало громадянам та їх об'єднанням можливості оперативного реагувати на події та процеси, які відбуваються в країні та світі, підтримувати або заперечувати їх і, таким чином, впливати на них.

В соціально-економічній сфері до здобутків незалежності, передусім, варто віднести перехід від командно-адміністративної (ручного управління) до ринкової економіки. Зрозуміло, що цей процес нелегкий, наразі він триває, можемо дискутувати з приводу його перебігу, однак, як такий, цей перехід – надважливий для вітчизняної економіки, є поштовхом для її прогресивного розвитку, зокрема тому, що передбачає здорову конкуренцію, отже, стимулює підприємців, виробників товарів і послуг до підвищення якості їх продукції. Передумовами розвитку ринкової економіки, у свою чергу, стало закладання відповідних організаційно-правових основ, серед яких: урізноманітнення форм власності (законодавче закріплення, поряд із державною, яка превалювала до незалежності, приватної та комунальної власності, а також власності Українського народу); легалізація приватної власності та її особливого захисту, що є важливим, оскільки приватна власність – основа для розвитку приватного підприємництва як підґрунтя ринкової економіки; власне легалізація приватної підприємницької діяльності; визначення напрямку й забезпечення розвитку економіки як соціально-відповідальної, загалом визначення можливості й необхідності подальшого розвитку України як соціальної, зокрема, щодо створення робочих місць, гідної та легальної оплати праці, забезпечення соціального захисту загалом та зокрема тим особам, які його особливо потребують тощо.

Щодо здобутків у культурній (духовній) сфері суспільного життя в Україні, ними є: проголошення ідеологічного плюралізму, який передбачає і свободу сповідувати будь-яку релігію (у рамках

законодавства) або не сповідувати жодної, відсутність цензури; створення умов для реалізації свободи наукової, технічної творчості тощо.

На жаль, умови, в яких наша держава відзначає 30-ту річницю незалежності, значною мірою перегукуються з тими, які були й на час проголошення незалежності України. Так, у 1991 р. незалежність було проголошено, «Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року», зазначено у самому Акті [3]. У 2021 році 30-річчя незалежності української держави також відзначається в складних умовах, коли нагального вирішення, виходячи зі Стратегії національної безпеки України, вимагають питання «відновлення миру, територіальної цілісності та державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях України на основі міжнародного права; здійснення міжнародно-правових, політико-дипломатичних, безпекових, гуманітарних, економічних заходів, спрямованих на припинення РФ незаконної окупації АРК та міста Севастополь» [4]. Відтак, серйозним викликом для України на 30-му році незалежності є забезпечення неподільності й недоторканності території України, що є однією з основних ознак самостійної української держави, закріплених в Акті проголошення незалежності України [3], а також у ст. 2 Конституції України [1].

Наразі перед нашою державою ще є невирішені питання, постійно постають завдання, зумовлені процесами, пов'язаними з глобалізацією, швидкими темпами розвитку технологій тощо. Умовою їх оперативного вирішення й адекватних відповідей є ефективний розвиток вітчизняної економіки, здійснення необхідних організаційно-правових заходів. На наш погляд, Україна має для цього значний економічний та людський потенціал, а також традиції державо- та правотворення, адже перша у світі конституція – це Конституція Пилипа Орлика 1710 року. Отже, 30-та річниця незалежності України – привід пишатися здобутками нашої держави, водночас, усвідомлюючи сучасні виклики й загрози, кожному на своєму місці сприяти її прогресивному, у загальносвітових позитивних тенденціях, розвитку.

Література

1. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://surl.li/gdyl> (дата звернення: 27.08.2021)

2. Про відзначення 30-ї річниці незалежності України: Указ Президента України від 21.10.2020 № 459/2020. URL: <http://surl.li/adtxp> (дата звернення: 27.08.2021)

3. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховна Рада України; Акт від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <http://surl.li/adtqo> (дата звернення: 27.08.2021)

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <http://surl.li/adtrt> (дата звернення: 27.08.2021)

Ключові слова: сфери суспільного життя (політична, соціально-економічна, культурна), органи державної влади, органи місцевого самоврядування, демократична, соціальна, правова держава.

Ключевые слова: сферы общественной жизни (политическая, социально-экономическая, культурная), органы государственной власти, органы местного самоуправления, демократическое, социальное, правовое государство.

Key words: spheres of public life (political, socio-economic, cultural), government bodies, local government bodies, democratic, social, legal state.

Макаренко Олександр Юрійович

*Донецький державний університет внутрішніх справ
професор кафедри правоохоронної діяльності та поліцейстики
доктор юридичних наук, професор*

Макаренко Наталія Анатоліївна

*Донецький державний університет внутрішніх справ
доцент кафедри цивільного та господарського права
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НЕЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

«В целом разрастаются противоречия между функционированием государства, потребностями развития общества и отдельного человека. Используемый термин «кризис государства» отображает